

MONITOROWANIE ZIELONEJ GOSPODARKI – doświadczenia międzynarodowe

**Dorota Wyszowska
Anna Rogalewska**

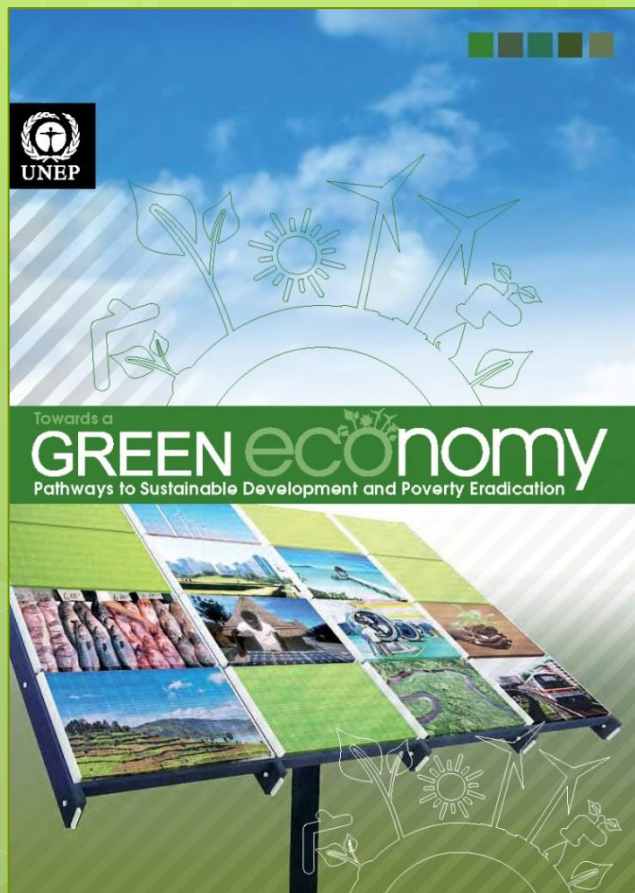
Białowieża, 4–6 grudzień 2013

Zielona gospodarka na forum międzynarodowym

- **Green economy** – termin, który możemy odnaleźć w opracowaniach Programu Środowiskowego Narodów Zjednoczonych (UNEP) lub Europejskiej Agencji Środowiska (EEA)
- **Green growth** – określenie stosowane przez Organizację Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD)

Program Środowiskowy Narodów Zjednoczonych

- **Zielona gospodarka** to gospodarka, która znacznie ogranicza degradację środowiska oraz przyczynia się do poprawy dobrobytu człowieka i sprawiedliwości społecznej.
- **Zielona gospodarka** to gospodarka niskoemisyjna, efektywnie korzystająca z zasobów i sprzyjająca włączeniu społecznemu.

Program Środowiskowy Narodów Zjednoczonych

W zielonej gospodarce, wzrost dochodów i zatrudnienia osiągany jest przez publiczne i prywatne inwestycje:

- zmniejszające emisję zanieczyszczeń,
- zwiększające efektywność wykorzystania energii i zasobów,
- zapobiegające utracie bioróżnorodności i zdolności usługowych ekosystemu.

Program Środowiskowy Narodów Zjednoczonych

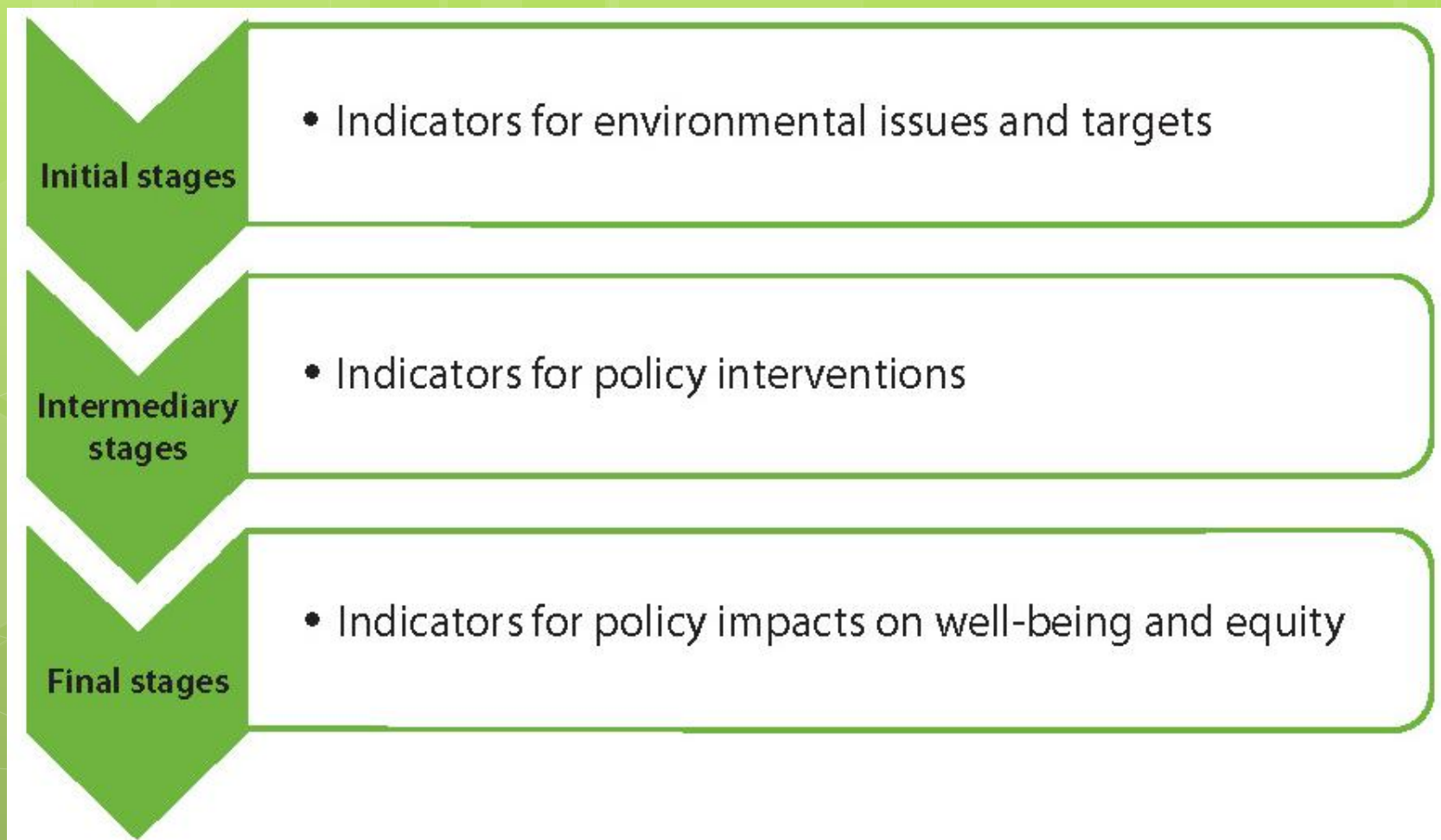

Dokument ramowy ma służyć lepszemu zrozumieniu i wykorzystaniu wskaźników zielonej gospodarki w celu szczególnego wsparcia polityk zielonej gospodarki.

Gromadzenie i analiza danych ma decydujące znaczenie dla oceny skuteczności polityk zielonej gospodarki, a wskaźniki są niezbędne, aby zwrócić uwagę na kwestie priorytetowe, wyznaczać cele i monitorować rezultaty tych polityk.

Program Środowiskowy Narodów Zjednoczonych

3 grupy wskaźników w zakresie rozwoju polityk zielonej gospodarki i ich realizacji

Program Środowiskowy Narodów Zjednoczonych

Wybrane wskaźniki zagadnień i celów środowiskowych

Issues	Indicators
Climate change	<ul style="list-style-type: none"> • Carbon emissions (ton/year) • Renewable energy (share of power supply) (%) • Energy consumption per capita (Btu/person)
Ecosystem management	<ul style="list-style-type: none"> • Forestland (ha) • Water stress (%) • Land and marine conservation area (ha)
Resource efficiency	<ul style="list-style-type: none"> • Energy productivity (Btu/USD) • Material productivity (ton/USD) • Water productivity (m³/USD) • CO₂ productivity (ton/USD)
Chemicals and waste management	<ul style="list-style-type: none"> • Waste collection (%) • Waste recycling and reuse (%) • Waste generation (ton/year) or landfill area (ha)

Program Środowiskowy Narodów Zjednoczonych

Wybrane wskaźniki interwencji polityk zielonej gospodarki

Policy	Indicators
Green investment	<ul style="list-style-type: none"> • R&D investment (% of GDP) • EGSS investment (USD/year)
Green fiscal reform	<ul style="list-style-type: none"> • Fossil fuel, water and fishery subsidies (USD or %) • Fossil fuel taxation (USD or %) • Renewable energy incentive (USD or %)
Pricing externalities and valuing ecosystem service	<ul style="list-style-type: none"> • Carbon price (USD/ton) • Value of ecosystem services (e.g., water provision)
Green procurement	<ul style="list-style-type: none"> • Expenditure in sustainable procurement (USD/year and %) • CO₂ and material productivity of government operations (ton/USD)
Green job skill training	<ul style="list-style-type: none"> • Training expenditure (USD/year and % of GDP) • Number of people trained (person/year)

Program Środowiskowy Narodów Zjednoczonych

Wybrane wskaźniki wpływu polityk zielonej gospodarki na dobrobyt i sprawiedliwość

Well-being and equity	Indicators
Employment	<ul style="list-style-type: none"> • Construction (person, %) • Operation and management (person, %) • Income generated (USD/year) • Gini coefficient⁷
EGSS performance ⁸	<ul style="list-style-type: none"> • Value added (USD/year) • Employment (jobs) • CO₂ and material productivity (e.g., USD/ton)
Total wealth	<ul style="list-style-type: none"> • Value of natural resource stocks (USD) • Net annual value addition/removal (USD/year) • Literacy rate (%)
Access to resources	<ul style="list-style-type: none"> • Access to modern energy (%) • Access to water (%) • Access to sanitation (%) • Access to health care (%)
Health	<ul style="list-style-type: none"> • Level of harmful chemicals in drinking water (g/litre) • Number of people hospitalized due to air pollution (person) • Road traffic fatalities per 100 000 inhabitants (transport related)

Europejska Agencja Środowiska

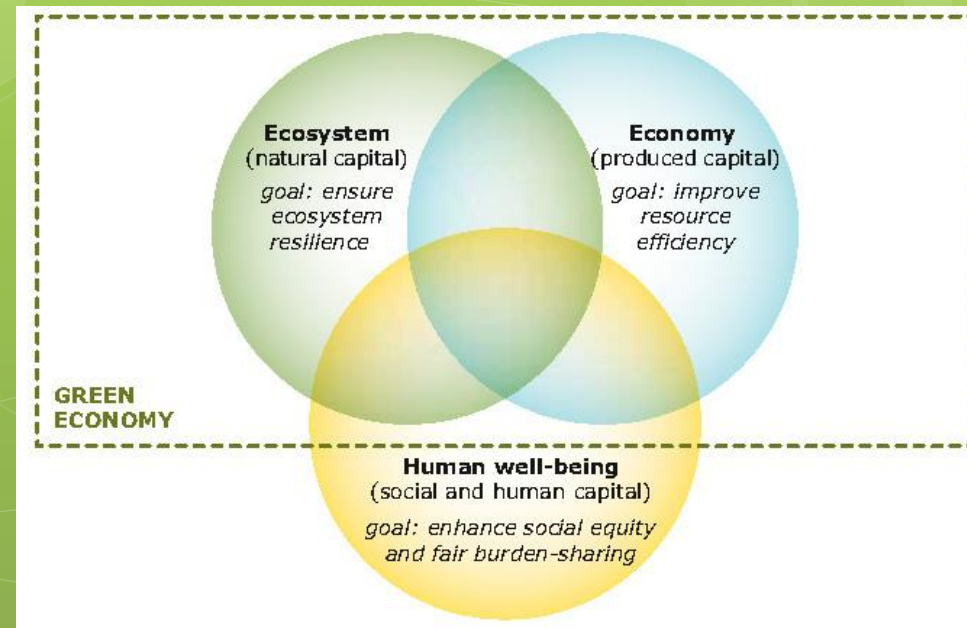
- **Zielona gospodarka** to gospodarka, w której polityka środowiskowa, gospodarcza, społeczna oraz innowacje zapewniają społeczeństwu efektywne wykorzystanie zasobów, a tym samym stanowią potencjał do zwiększenia dobrobytu człowieka w sposób kompleksowy, przy jednoczesnym zachowaniu systemów naturalnych, które nas wspierają.

Europejska Agencja Środowiska

U podstaw zielonej gospodarki leży podwójne wyzwanie:

- w odniesieniu do gospodarki – **poprawa efektywności wykorzystywania zasobów**,
- w odniesieniu do ekosystemów – zapewnienie **odporności ekosystemów**, aby stale były zdolne dostarczać człowiekowi usług środowiskowych.

Obok poprawy efektywności wykorzystania zasobów i zapewnienia odporności ekosystemów istnieje wyraźna konieczność włączenia trzeciego aspektu, jakim jest **dobrobyt człowieka**.

Europejska Agencja Środowiska

Obszary tematyczne wskaźników środowiskowych wykorzystanych do oceny postępów w zakresie odporności ekosystemów i efektywności wykorzystania zasobów:

- utrata bioróżnorodności i emisje azotu,
- zmiany klimatu i emisje dwutlenku węgla,
- jakość powietrza i jego zanieczyszczenie,
- ochrona środowiska morskiego i jego wykorzystanie,
- stres wodny i zużycie wody,
- gospodarowanie odpadami i wykorzystanie zasobów.

Europejska Agencja Środowiska

W ramach każdego z obszarów tematycznych EEA koncentruje się na dwóch rodzajach wskaźników środowiskowych w kontekście zielonej gospodarki:

- wskaźnikach opisujących stan lub oddziaływanie na środowisko, pomagających zilustrować zagrożenia dla odporności ekosystemów.
- wskaźnikach, które przedstawiają presję na środowisko i postęp w poprawie efektywności wykorzystania zasobów.

Europejska Agencja Środowiska

Wybrane wskaźniki środowiskowe w ramach obszarów tematycznych

Obszar tematyczny	Wybrane wskaźniki z zakresu	
	odporności ekosystemów	efektywności wykorzystania zasobów
Utrata bioróżnorodności i emisje azotu	<ul style="list-style-type: none"> • Siedliska o znaczeniu europejskim • Gatunki o znaczeniu europejskim	<ul style="list-style-type: none"> • Emisja substancji zakwaszających
Zmiany klimatu i emisje dwutlenku węgla	<ul style="list-style-type: none"> • Temperatury światowe i europejskie	<ul style="list-style-type: none"> • Tendencje w emisji gazów cieplarnianych
Jakość powietrza i jego zanieczyszczenie	<ul style="list-style-type: none"> • Przekroczenie wartości dopuszczalnych norm jakości powietrza na obszarach miejskich • Emisja prekursorów ozonu	<ul style="list-style-type: none"> • Emisje prekursorów pyłu pierwotnego i wtórnego
Ochrona środowiska morskiego i jego wykorzystanie	<ul style="list-style-type: none"> • Siedliska i gatunki o znaczeniu europejskim	<ul style="list-style-type: none"> • Efektywność energetyczna i określone emisje CO₂
Stres wodny i zużycie wody	<ul style="list-style-type: none"> • Wykorzystanie zasobów wody słodkiej (wskaźnik eksploatacji wody)	<ul style="list-style-type: none"> • Wykorzystanie zasobów wody słodkiej (pobór wody przez różne sektory)
Gospodarowanie odpadami i wykorzystanie zasobów	<ul style="list-style-type: none"> • Ślad ekologiczny	<ul style="list-style-type: none"> • Krajowe zużycie surowców/PKB

Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju

- **Zielony wzrost** polega na podejmowaniu działań wspierających wzrost i rozwój gospodarczy, przy jednoczesnym zapewnieniu, że kapitał naturalny (zasoby naturalne i jakość środowiska), od którego zależy dobrobyt ludności nie zostaną nadmiernie wykorzystane.

Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju

Zielony wzrost oznacza wzrost:

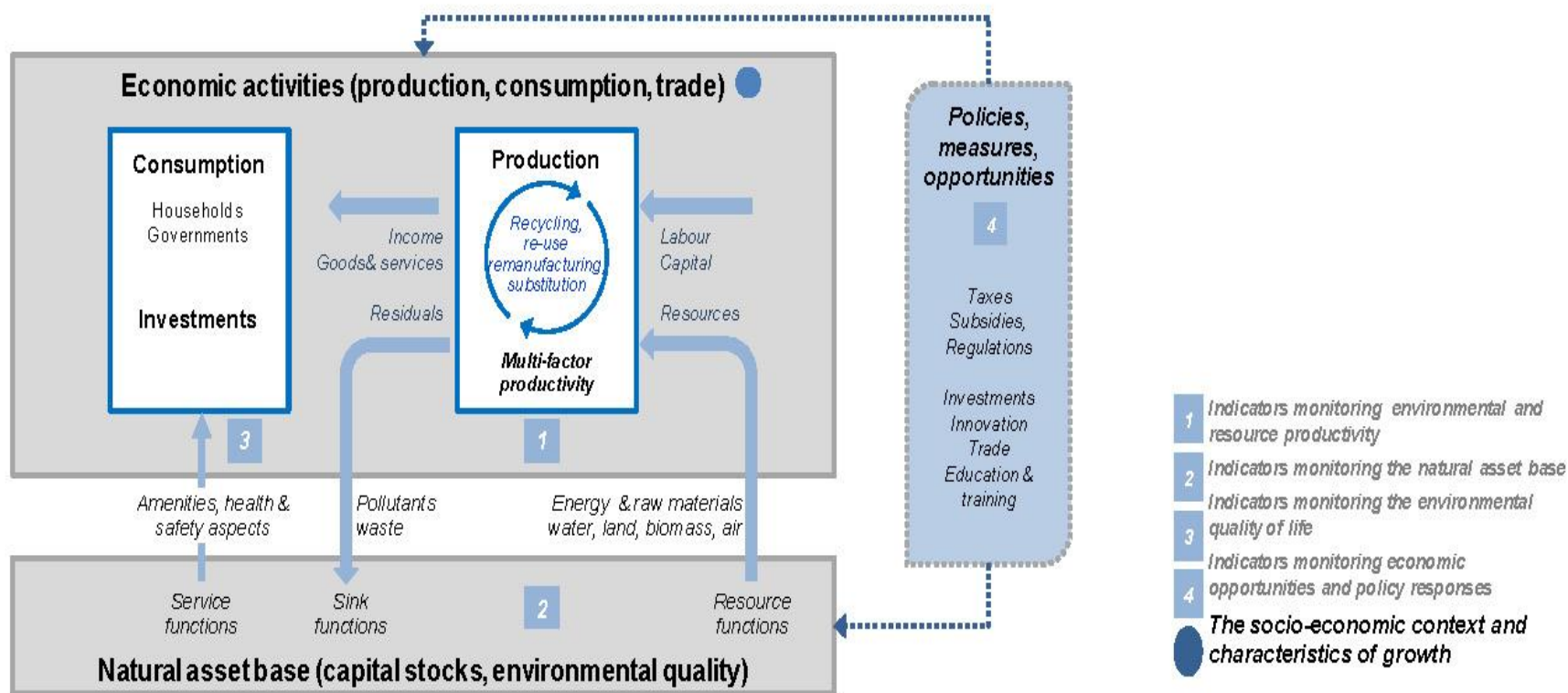
- z uwzględnieniem oszczędności zasobów i energii oraz ich wydajnego wykorzystania w celu ograniczenia zmian klimatu oraz zanieczyszczenia środowiska naturalnego,
- następujący w wyniku wprowadzenia nowych motorów wzrostu poprzez badania i rozwój zielonych technologii, tworzenie zielonych miejsc pracy, w efekcie prowadząc do osiągnięcia stanu zielonej gospodarki zapewniającej harmonię między gospodarką a środowiskiem.

Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju

Relacje między elementami zielonej gospodarki i grupami wskaźników

FRAMEWORK

Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju

Grupy wskaźników zielonego wzrostu:

- wskaźniki efektywności wykorzystania walorów środowiska naturalnego i zasobów naturalnych,
- wskaźniki aktywów naturalnych,
- wskaźniki środowiskowej jakości życia,
- wskaźniki reakcji politycznych i możliwości gospodarczych.

Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju

Wskaźniki efektywności wykorzystania walorów środowiska naturalnego i zasobów naturalnych

Carbon & energy productivity	<ol style="list-style-type: none"> 1. CO₂ productivity<ol style="list-style-type: none"> 1.1. Production-based CO₂ productivity GDP per unit of energy-related CO₂ emitted 1.2. Demand-based CO₂ productivity Real income per unit of energy-related CO₂ emitted 2. Energy productivity<ol style="list-style-type: none"> 2.1. Energy productivity (GDP per unit of TPES) 2.2. Energy intensity by sector (manufacturing, transport, households, services) 2.3. Share of renewable energy in TPES, in electricity production
Resource productivity	<ol style="list-style-type: none"> 3. Material productivity (non-energy)<ol style="list-style-type: none"> 3.1. Demand based material productivity (comprehensive measure; original units in physical terms) related to real disposable income<ul style="list-style-type: none"> • Domestic material productivity (GDP/DMC)<ul style="list-style-type: none"> - Biotic materials (food, other biomass) - Abiotic materials (metallic minerals, industrial minerals) 3.2. Waste generation intensities and recovery ratios By sector, per unit of GDP or VA, per capita 3.3. Nutrient flows and balances (N,P)<ul style="list-style-type: none"> • Nutrient balances in agriculture (N, P) per agricultural land area and change in agricultural output 4. Water productivity VA per unit of water consumed, by sector (for agriculture: irrigation water per hectare irrigated)
Multi-factor productivity	<ol style="list-style-type: none"> 5. Multi-factor productivity reflecting environmental services (comprehensive measure; original units in monetary terms)

Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju

Wskaźniki aktywów naturalnych

Natural resource stocks	6. Index of natural resources Comprehensive measure expressed in monetary terms
Renewable stocks	7. Freshwater resources Available renewable natural resources (groundwater, surface water) and related abstraction rates (national, territorial)
	8. Forest resources Area and volume of forests; stock changes over time
	9. Fish resources Proportion of fish stocks within safe biological limits (global)
Non-renewable stocks	10. Mineral resources Available (global) stocks or reserves of selected minerals: metallic minerals, industrial minerals, fossil fuels, critical raw materials; and related extraction rates
Biodiversity and ecosystems	11. Land resources Land cover types, conversions and cover changes State and changes from natural state to artificial or man-made state <ul style="list-style-type: none"> • Land use: state and changes
	12. Soil resources Degree of top soil losses on agricultural land, other land <ul style="list-style-type: none"> • Agricultural land area affected by water erosion by class of erosion
	13. Wildlife resources (tbd) <ul style="list-style-type: none"> • Trends in farmland or forest bird populations or in breeding bird populations • Species threat status: mammals, birds, fish, vascular plants in % species assessed or known • Trends in species abundance

Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju

Wskaźniki środowiskowej jakości życia

Environmental health and risks

14. Environmentally induced health problems & related costs

(e.g. years of healthy life lost from degraded environmental conditions)

- Population exposure to air pollution

15. Exposure to natural or industrial risks and related economic losses

Environmental services and amenities

16. Access to sewage treatment and drinking water

16.1. Population connected to sewage treatment

(at least secondary, in relation to optimal connection rate)

16.2. Population with sustainable access to safe drinking water

Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju

Wskaźniki reakcji politycznych i możliwości gospodarczych

Technology and innovation	17. R&D expenditure of importance to GG - Renewable energy (in % of energy related R&D) - Environmental technologies (in % of total R&D, by type) - All purpose business R&D (in % of total R&D) 18. Patents of importance to GG (in % of country applications under the Patent Cooperation Treaty) - Environmentally related and all-purpose patents - Structure of environmentally related patents 19. Environmentally related innovation in all sectors
Environmental goods and services	20. Production of environmental goods and services (EGS) 20.1. Gross value added in the EGS sector (in % of GDP) 20.2. Employment in the EGS sector (in % of total employment)
International financial flows	21. International financial flows of importance to GG In % of total flows; in % of GNI 21.1. Official Development Assistance 21.2. Carbon market financing 21.3. Foreign Direct Investment
Prices and transfers	22. Environmentally related taxation - Level of environmentally related tax revenues (in % of total tax revenues, in relation to labour related taxes) - Structure of environmentally related taxes (by type of tax base) 23. Energy pricing (share of taxes in end-use prices) 24. Water pricing and cost recovery (tbd) <u>To be complemented with indicators on:</u> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Environmentally related subsidies</i> • <i>Environmentally related expenditure: level and structure</i>
Regulations and management approaches	25. Indicators to be developed
Training and skill development	26. Indicators to be developed

Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju

Wskaźniki uwarunkowań społeczno-gospodarczych

Economic growth, productivity and competitiveness

Economic growth and structure

GDP growth and structure

Net disposable income

Productivity and trade

Labour productivity

Multi-factor productivity

Trade weighted unit labour costs

Relative importance of trade: (exports + imports)/GDP

Inflation and commodity prices

Consumer price index

Prices of food; crude oil; minerals, ores and metals

Labour market, education and income

Labour markets

Labour force participation

Unemployment rate

Socio-demographic patterns

Population growth, structure & density

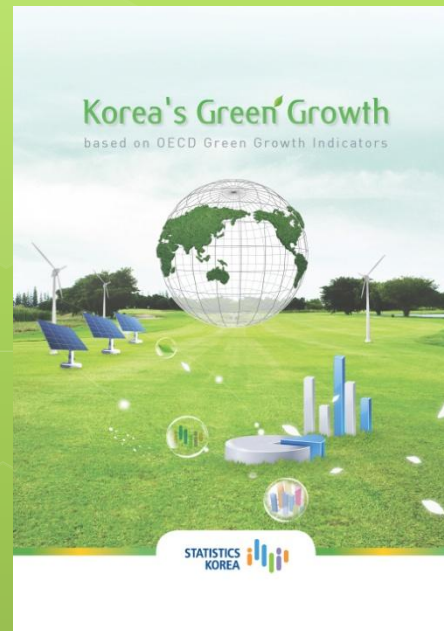
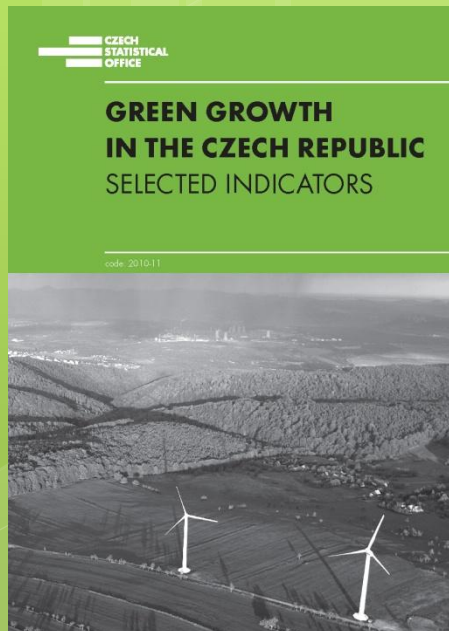
Life expectancy: years of healthy life at birth

Income inequality: GINI coefficient

Educational attainment: level of and access to education

Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju – OECD

Opracowania prezentujące wskaźniki zielonego wzrostu

Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju

Wybrane wskaźniki pomiaru zielonej gospodarki poszczególnych krajów

Wskaźniki	Holandia	Czechy	Korea Południowa	Niemcy
Efektywność wykorzystania walorów środowiska naturalnego i zasobów naturalnych				
Udział energii ze źródeł odnawialnych w końcowym zużyciu energii brutto	x	x	x	x
Produktywność zużycia wody		x		
Zużycie wody na 1 mieszkańca			x	
Intensywność zużycia wody	x			x
Aktywa naturalne				
Zapasy drewna na pniu	x	x	x	x
Rezerwy gazu ziemnego	x			
Zasoby i pozyskanie węgla		x		
Wkład akwakultury do produkcji ryb			x	
Zużycie wody				x

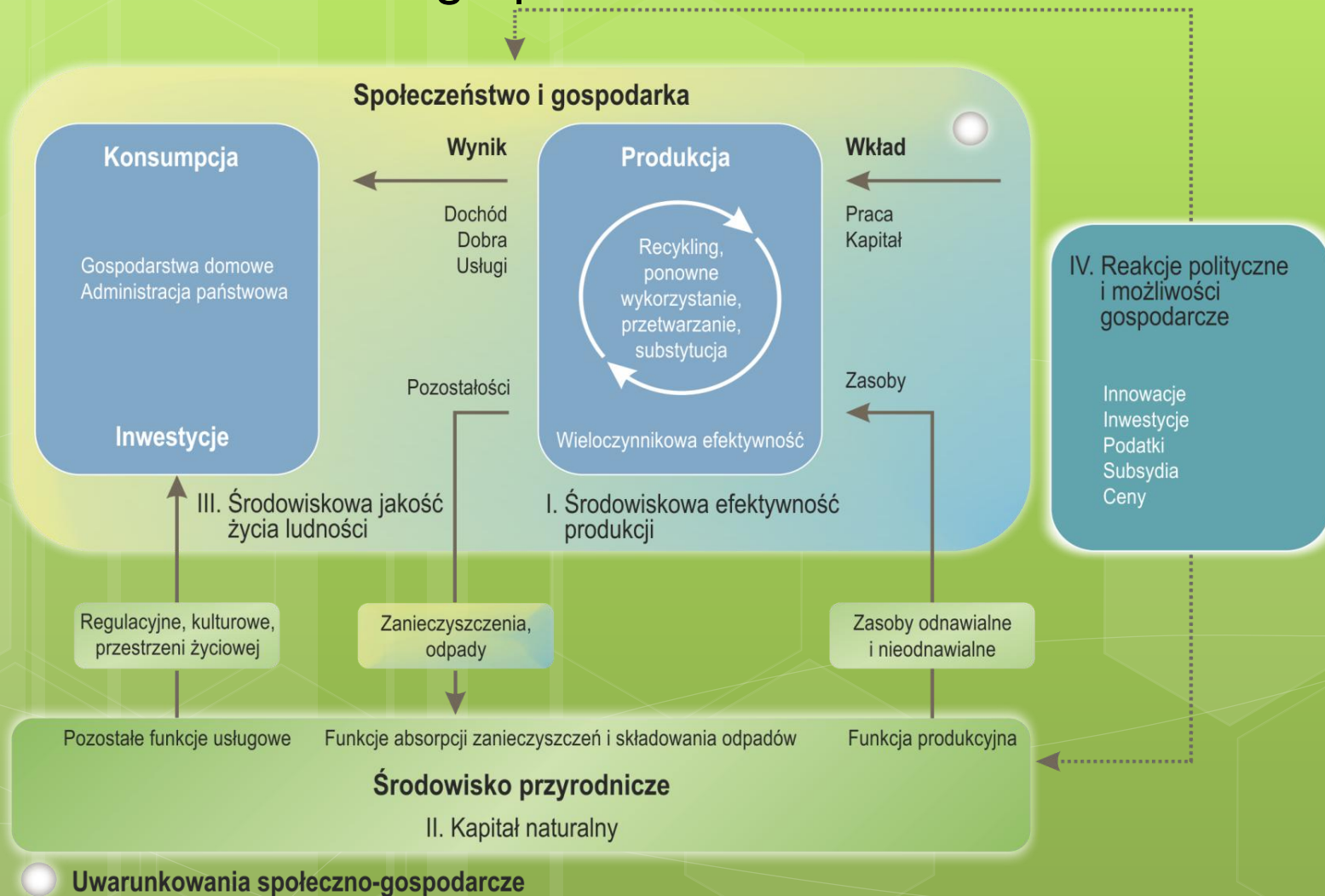
Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju

Wybrane wskaźniki pomiaru zielonej gospodarki poszczególnych krajów

Wskaźniki	Holandia	Czechy	Korea Południowa	Niemcy
Środowiskowa jakość życia				
Odsetek ludności podłączonej do wodociągu i kanalizacji w % ogółu		x	x	x
Problemy zdrowotne wywołane zanieczyszczeniem	x			
Średnia długość życia i lata życia w zdrowiu od urodzenia		x		
Powierzchnia terenów zieleni miejskiej na mieszkańca			x	
Woda pitna rozprowadzana konsumentom końcowym dziennie w litrach na mieszkańca				x
Reakcje polityczne i możliwości gospodarcze				
Udział podatków środowiskowych w podatkach ogółem	x	x	x	x
Handel emisjami CO ₂ – uprawnienia do emisji i rzeczywista emisja CO ₂	x			x
Wykształcenie ludności powyżej 15 roku życia		x		
Udział zielonej Oficjalnej Pomocy Rozwojowej			x	
Cena wody pitnej i koszt na gospodarstwo domowe				x

Urząd Statystyczny w Białymstoku

Relacje między elementami zielonej gospodarki i grupami wskaźników

Zapraszamy do współpracy

Kontakt:

d.wyszkowska@stat.gov.pl

a.rogalewska@stat.gov.pl